

1 **Evankeliumi jälkikristillisessä ajassa**

21.10.2020

Vesa Ollilainen

2

3 **Evankeliumi muutoksen keskellä**

- Toimintaympäristö muuttuu
- Ihmisten edellytykset ymmärtää evankeliumi muuttuvat
- Toimintaympäristön muutos muuttaa kristittyjä – ja toisinaan he jouduttavat näiden muutosten ulottumista kristikansaan.
- Kristittyjen edellytykset ymmärtää evankeliumi (ja todistaa siitä) muuttuvat
- Muutos haastaa:
 - Näkökyky: osaammeko koetella kaiken ja pitää, mikä hyvää on?
 - Ulospäin: Keille kerromme evankeliumia ja miten?
 - Ylöspäin: Luotammeko evankeliumin voimaan?
 - Taaksepäin: Onko meistä oppimaan edellisten sukupolvien viisauksista?
 - Sisäänpäin: Onko meistä kertomaan evankeliumia?
 - Läpileikkaavasti: Mitä on evankeliumi?

4 **Evankeliumi jälkikristillisessä ajassa**

1. Jälkikristillinen aika: Kuka Jeesusta enää tuntee?
2. Maallistunut aika (sekularismi): Vapaus uskonnon pakkopaidasta
3. Yksilön aika (individualismi): Oikeuteni muuttaa todellisuus mieleiseksi
4. Monien arvojen aika (relativismi): Pelkkiä mielipiteitä Jumalasta
5. Nautinnon aika (hedonismi): Lupaus mukavasta elämästä
6. Kokemusten aika (eksistentiaalisuus): ikuisen onnentunteen metsästys
7. Kehitykseen uskova aika (progressivismi): Nykyihminen kaiken mitta
8. Teknologiaan turvautuva aika (teknologismi): Tekniikka pelastajana
9. Epäilevä aika (postmodernismi): Totuus sorron välikappaleena

5 **Jälkikristillinen aika**

Ranskalainen matemaatikko, fyysikko, filosofi [Blaise Pascal](#) sen tiesi. Ihmiskunnan ongelmien juurisyy.

Ennen varhaista kuolemaansa 1662 hän kirjasi ylös ajatelmiaan,

jotka julkaistiin postuumisti Pensées-nimisenä teoksena.

Pascalin kuuluisan ajatuksen mukaan kaikki ihmiskunnan ongelmat johtuvat siitä, ettei ihminen kykene istumaan yksin huoneessa vaiti.

Jos elämä 1600-luvulla oli niin täynnä virikkeitä, etteivät ihmiset osanneet tylsistyä, voi vain kuvitella, mitä Pascal lausuisi tästä ajasta.

6 Jälkikristillinen aika

- Ihmiset tietävät, tuntevat, arvostavat yhä vähemmän kristillistä uskoa.
- Yleensä puutteellista ja virheellistä tietoa – silti varmana pidettyä.
- Kotikenttäetu vaihtuu vieraskentäksi, enemmistön asema vähemmistöön, suosio halveksuntaan.
- Kristityt itse tuntevat uskonsa sisällön yhä heikommin, lukevat vähemmän Raamattua jne.
- Virheratkaisuja: evankeliumi pelkistetään siihen tai päivitetään sellaiseksi, mitä ihmiset tietävät (luulevat tietävänsä)
- Evankeliumin juurtuminen vaatii paljon opetusta ja runsaasti kärsivällisyyttä.
- Todistamisen rinnalla tarvitaan uskon perustelua: Miksi evankeliumi on totta?
- Mahdollisuus: uskomme syvempi tunteminen

7 Maallistunut aika

Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sitoutumista edellytetään kaikilta Puolustusvoimien palveluksessa olevilta, täydennettiin Puolustusvoimien viestinnästä. Linjauksessa korostettiin myös, että yhdenvertaisuustyö tapahtuu arjessa, eikä siitä tule valmista, vaan sen eteen on tehtävä työtä joka päivä.

Evangelisluterilaisen kirkon arkkipiispa Luoma puolestaan painotti blogin julki tulon jälkeen kirkon ihmiskuvaa: sen mukaan Jumala on luonut kaikki ihmiset tasa-arvoisiksi. Kaikkien yhtäläisiä oikeuksia tulee Luoman mukaan kunnioittaa ja kaikkia tulee kohdella yhdenvertaisesti.

Alkuperäinen Särkiön blogiteksti poistettiin hänen anteeksipyyntönsä jälkeen netin kotimaa24.fi-sivustolta. Kenttäpiispa korosti anteeksipyyntönsä, että Puolustusvoimat kuten myös hän itse ovat sitoutuneet kaikkien ihmisten

ehdottomaan tasa-arvoon ja jakamattomaan ihmisarvoon.

8 **Maallistunut aika**

- Perususkomus, jota ei perustella mutta pidetään itsestään selvänä ja neutraalina lähtökohtana: on vain näkyvä, aineellinen todellisuus, jossa Jumala on muuta kuin Raamatun Jumala (kuollut, syrjään vetäytynyt, kesytetty)
- Uskontomyönteisestä ilmapiiristä uskontokielteiseen
- Kristinusko sallitaan maallistumisen ehdoilla: subjektiivinen, yksityinen, alisteinen (MTD- ja ABC-uskonnollisuus)
- Kristityt suostuvat maallistuneen ajan sanelemiin ehtoihin kirkoissa, kouluissa, työpaikoilla sekä erottavat uskon ytimen ulkoisista menoista
- Virheratkaisu: Maallistunut evankeliumi; evankeliumi irtoaa kristityn elämästä
- Kristityn tehtävä: paljastaa ja kyseenalaistaa maallistuneen ajan uskomukset (sanoillaan ja teoillaan)
- Mahdollisuus: ihminen on edelleen (ja aina) syvästi uskonnollinen

9 **Yksilökeskeinen aika**

Seksuaalikasvatukseen kielteisesti suhtautuneet vanhemmat ovat olleet enimmäkseen luterilaisia.

Opetusministeri korostaa, että seksuaaliterveyteen liittyvään opetukseen osallistuminen on lapsen oikeus. Grahn-Laasosen mukaan asianmukainen terveys- ja seksuaalikasvatus tukee lapsen oikeutta itsemääräämiseen ja siihen kuuluvaa oikeutta henkiseen kasvuun.

10 **Yksilökeskeinen aika**

- Minä kaiken mittana, vapautettuna luodun todellisuuden, yhteiskunnan, historian, kirkon, perheen rajoituksista.
- Jumala ei tuomitse ihmistä, vaan ihminen tuomitsee Jumalan.
- Kristitty yksilö arvioi ja arvostelee suvereenisti koko kirkon oppia.
- Individualismi altistaa totalitarismille.
- Virheratkaisu: yksilön mieleisiin toiveisiin räätälöity evankeliumi
- Kristityn tehtävä: opetella alistumaan Raamatulle ja osoittaa tämän alistumisen siunaus
- Mahdollisuus: yksilökeskeinen aika kärsii itsekeskeisyydestä, johon evankeliumi tuo vastauksen
-

11 **Nautintoja tavoitteleva aika**

Yli 20 vuotta seksinukkeja valmistaneen Abyss Creation -yhtiön ylpeys on Harmony-seksirobotti. Harmony on kerännyt osakseen jo rutkasti kansainvälistä huomiota, vaikka robotti on tulossa markkinoille vasta tämän vuoden huhtikuussa. Ennakkotilauksia on jätetty kymmenittäin.

Robotin pää maksaa 8 000 dollaria, eli noin 6 500 euroa. Kropan hinta on 4 000–8 000 dollaria.

Tällä hetkellä saatavilla on puhelinsovellus, jossa käyttäjä voi luoda toiveidensa mukaisen tekoälypersoonallisuuden, jonka kanssa käydä keskusteluita. Tekoälyn luonne, ääni ja ulkoasu on määriteltävissä mieluisiksi.

12 **Nautintoja tavoitteleva aika**

- Tämä ainut elämä on mielekästä vapaana kärsimyksestä ja vaikeuksista.
- Järki on kylmää, tunteet kuumia.
- Kulutamme tuotteita, palveluita, ihmisiä.
- Menestysteologiaa (aineellista, fyysistä, hengellistä)
- Virheratkaisu: evankeliumi kuin pehmeä nallekarhu, ilman särmiä
- Kristityn tehtävä: Kärsimyksen teologia mieleen ja elämään
- Mahdollisuus: Teodikea on ajaton ja vastustamaton

13 **Kokemuksiin uskova aika**

Uskontotieteilijä Helena Kuparin mukaan monen ortodoksiksi kääntyneen jäljet johtavat juuri Valamoon. Ortodoksit itse puhuvat liittymisestä. Siinä on eri klangi.

”Se on Suomen kontekstissa ainutlaatuinen paikka, jossa ihmiset omistautuvat rukoilemiselle ja sanoutuvat irti maallisista arvoista”, Kupari sanoo kotisohvallaan keravalaisessa kerrostalokaksiossa. Vanha koirarouva Sade röllöttelee lattialla.

”On varmasti hätkähdyttävä elämys käydä siellä ja huomata, että ihmiset voivat tehdä tällaisia ratkaisuja elämässään.”

14 **Kokemuksiin uskova aika**

- Ei: Onko se totta? Vaan: Miltä se tuntuu? Pidätkö siitä? Toteutanko itseäni?
- Toisen käsityksen (kokemuksen) kyseenalaistaa toisen ihmisenä: seurauksena vihapuhe, identiteettipolitiikka yms.
- Oletus: Kokemukset kertovat luotettavasti totuuden (minusta)

- Kohti yhtä, yhteistä uskonnollista kokemusta yli kirkkokuntien ja uskontojen rajat
- Virheratkaisu: evankeliumi pelkistetään kokemukseen (luonto, yliluonnollinen)
- Todistamme tunteet ylittävästä ja sisään sulkevasta evankeliumista: totta vaikka se loukkaa; totta vaikka se ei heiluta tunteita
- Mahdollisuus: Sisäinen maailma todistaa todeksi sen, mitä Raamatun sana sanoo ihmisestä.

15 **Kehitykseen uskova aika**

Ympäri maapalloa virusta vastaan hyökätään tieteen keinoin. Sen molekyyliarakennetta kuvaava karvapallo on tuttu jokaiselle.

Meistä kaikista on tullut amatöörivirologeja ja tilastoanalytikoita, eksponenttifunktioiden mestareita.

Kun lokakuussa 1939 kansakunnan olemassaolo oli uhattuna, Paasikivi saateltiin Moskovan junaan virren ”Jumala omi linnamme” tahdissa. Nyt kirkot ovat kiinni. Jopa Vatikaani on lukinnut ovensa. Pappien sijasta luotamme infektiolääkäreihin.

Maailma tuntuu aavistavan, että jumalat ovat vaienneet tai kuolleet, jos ovat koskaan eläneetkään. Että rukoukset eivät nyt auta. Vain ISIS ja heihin verrattavat hihhulit ovat väittäneet, että koronavirus on Jumalan keino rankaista vääräuskoisia.

16 **Kehitykseen uskova aika**

- Edistysmyytti (kiitos tieteen ja teknologian kehityksen): uusi on vanhaa parempi, historia palvelee valaisemaan kehitystä.
- ”Elämmehän 2000-luvulla!”
- Enemmän kiinnostusta uusimmista johtajuusoppaista kuin vanhan kirkon hengellisistä aarteista
- Virheratkaisu: Edistyksellinen ”evankeliumi” jyrää saman vanhan evankeliumin
- Kristityn tehtävä: kasvattaa juuret menneisyyteen
- Mahdollisuus: evankeliumi antaa sen, mitä kehityksellä tavoitellaan

17 **Teknologiaan uskova aika**

Horx on kiistelty hahmo. Hän kiistelee myös itse muiden tulevaisuudentutkijoiden kanssa. Eri mieltä Horx on varsinkin heidän kanssaan, jotka uskovat digitalisaation ratkaisevan

maapallon nykyisiä ongelmia.

– Kun digitalisaatiota ammutaan tykillä vanhojen ongelmien päälle, niin eihän siitä seuraa kuin suuri pamaus, Horx aloittaa haastattelun.

Horx tekee heti selväksi, että tekniikan vihaaja hän ei ole, mutta kriittinen hän on.

Horxin edustama ”humanistinen futurismi” lähtee siitä, että tekniikkaa tarvitaan, mutta ongelmia ei voi ratkoa ymmärtämättä kunnolla ihmisen tunteita ja miten ihmissuhteet rakentuvat.

18 Teknologiaan uskova aika

- Alati edistyvä soveltava tiede (teknologia) palvelee yksilön halujen toteuttamisessa, nautintojen lisäämisessä, rajojen kaatamisessa.
- Teknologia vahvistaa aikamme trendejä (individualismi, hedonismi, kehitysmyytti ym.)
- Teknologiauskoissa yhteiskunta ja kirkot huonoja näkemään teknologian haittavaikutuksia.
- Virheratkaisu: sisältö ratkaisee, metodilla/teknologialla ei ole väliä
- Kristityn tehtävä: teknologia rengiksi, ei isännäksi
- Mahdollisuus: teknologian kehitys palvelut evankeliumin leviämistä

19 Epäilevä aika

Sivistyssanakirjan mukaan vastuullisuuteen kuuluu harkitsevaisuus. Juuri se tuntuu olevan kateissa. Sen sijaan vallan ottaa paniikki tai hätä joka kerta, kun sosiaalisen median jossain nurkassa joku ulvahtaa. Kuten Kansallisteatterin johtaja paljastavasti [Suomen Kuvalehdelle](#) sanoi: ”Se on tämä aika. -- Olemme mukana ajan hengessä, kuuntelemme eri ääniä.”

20 Epäilevä aika

- Kun objektiivista ja riippumatonta totuutta ei ole (ja sellaiset ovat tuottaneet kärsimystä), ovat totuusväitteet keino alistaa ja hallita.
- Erityisenä epäilyksen kohteena perinteiset instituutiot (esim. kirkko, ”länsimainen tiede”)
- Keinoja analysoida, purkaa ja ohjata valtasuhteita: marxismi, intersektionaalisuus, feminismi, postmodernismi.
- Ideologiat ja uudet uskomukset rikkovat ja pettävät.
- Virheratkaisu: evankeliumista väline vapauttaa suosiossa olevat vähemmistöt/sorretut

- Kristityn tehtävä: Raamatun lupauksista kiinni pitävä usko ei vaivu epätoivoon.
- Mahdollisuus: Teorioilla on käytännön seuraukset, sanat johtavat tekoihin – pettymys avaa mieliä